Åter en tillflykt FÖR VÄGFARARE ÖVER FJÄLLET

Arjeplog (NV) Statens vilstuga längs Silvervägen, ett par kilometer hitom norska gränsen, håller på att restas upp. Det är en historisk byggnad, uppförd 1870 och innehållande två mindre och ett större rum, stall samt en kombinerad portgång med farstu. Nu skall de fallfärdiga gråstensmurarna återställas i ursprungligt skick, det nästan inrasade spåntaket repareras och murkna väggstockar bytas ut. Huset skall på nytt bli en tillflykt för vägfarare över fjället.

Det här huset har byggts och ägs av staten på 1870-talet. Det skedde efter det att fjällstugorna i dalgången byggts intill den gamla handelsvägen mellan Arjeplog och Junkerdal i Norge. Det 2,5 mil långa fjällpasset mellan Merkenäs i Sverige och Graddis i Norge var en alltför lång sträcka om hästfororna eller skidåkarna överraskades av snöstormar på fjället. Då behövdes en vilstuga, ett skydd för både människor och djur.

Stugan kom verkligen att bli något av en "oas". En tillflykt undan kyla och rykande snö, i förblindande mörker och vinterstormar, det blev den här stugan för de vägfarande över fjället. Den räddade säkert många liv. Här fann många med tröttkörda hästar en tillflykt. Mången fjällbo med dragkälken i band efter sig och med nödvändig proviant på väg hem till fjällgården kunde vila ut i stugan.

Under sista världskriget kom stugan att spela en stor roll för de flyktingar från Norge som sökte sig över till friheten på svenska sidan gränsen.

● Ristade namnet

Väggarna är fullristade med namn på vägfarande som kommit förbi.

Äldsta namnet man hittat är från 1853, men det finns också namn från 1867.

En målare från Finland passerade stugan 3 mars 1899 och ritade med sin blyertspenna en lapp på skidor på en av stugans stockar.

Hur en datering från 1853 kan hittas i en stuga från 1870-talet är kanske inte så lätt att förklara, men det kan tänkas att någon del av huset tidigare stått på annan plats och flyttats dit då stugan uppfördes. Numrerade stockar på en vägg tyder därpå, enligt uppgift skall dock huset ha byggts på plats av stockar från skogshemmen nere i bygden. Stockarna kördes upp och bildades på stället där huset timrades.

● Farlig länsman

Huset uppfördes av ett gäng karlar från bygden. Bas för bygget var Jonas Westerlund i Jutis.

Kungl Majt och kronan svarade för kostnaden. Enligt en uppgift som vi fått skulle gubbarna ha haft 70 kr för hela jobbet, enligt en annan uppgift 150 kr.

Länsman Buckt i Buogt skulle vara den som var kronans ombud vid bygget. Han skulle också se till att betala ut pengarna när stugan var färdig.

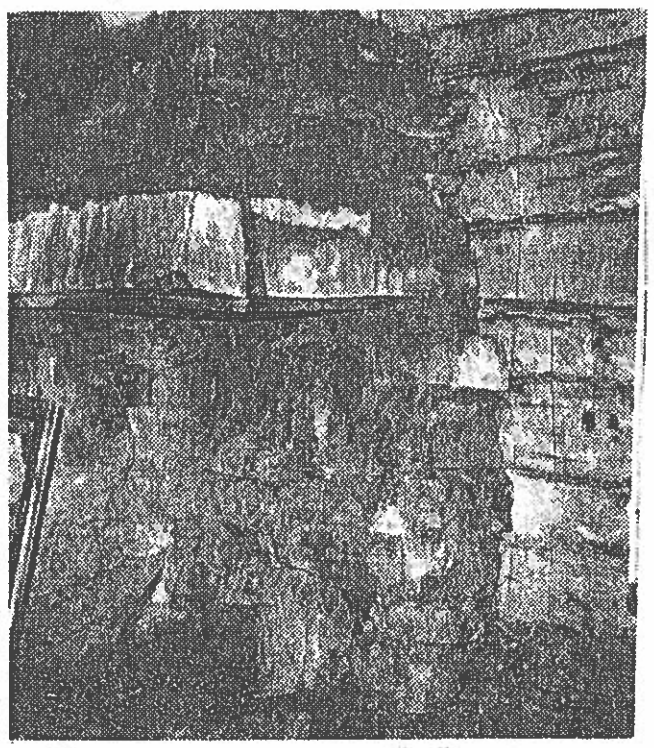
Men länsmannen ville inte ut med pengarna och eftersom han var en stor och kraftig karl var husbyggarna snatt rädda för att hoppa på länsmannen.

Jonas i Jutis, byggarbasen, fyllde dock ut halvylleblusen på ett imponerande sätt och timmermännen skickade iväg honom till Buogt.

Han var där närmast ett helt dygn och huruvida de två kraftkarlarna verkligen rök ihop vet man inte, men Jonas kom så småningom tillbaka och da hade han pengarna med sig till sina arbetskamrater.

● Wallquist ivrade

Doktor Einar Wallquist i Arjeplog var den som tog initiativ att rädda den gamla vilstugan. Han började ivra för att stugan skulle restaureras och för dit med landsantikvarien för tre år sedan.

★ *Gösta Holmström borrar och förstärker väggen under gamla gråstensmurar*

VILSTUGAN

ARVIDSJAUR • A JEPLOG 15

★ *Statens vilstuga ett par kilometer från norska gränsen restaureras just nu av AMS.*

Han fick också dit en ingenjör från Riksantikvarieämbetet som gick igenom stugan, mätte upp den och gjorde upp en plan för restaureringen.

Riksantikvarieämbetet fick loss 100 000 kr för ändamålet, begärde att AMS skulle svara för jobbet och efter många vändor tog AMS också på sig jobbet.

Meningen var att stugan skulle vara färdigrestaurerad när Silvervägen var färdig för invigning. Så blev inte fallet utan först i sommar har arbetet kommit igang.

Nu hoppas man att få stugan färdig i höst.

● Blir "som nytt"

Tre man under ledning av Egon Forsberg från AMS är just nu sysselsatta. Man har fått räta upp stugan som av snötrycket pressats at sidan, man har ersatt två av stockvarven längst ned, vilka ruttnat, och man har därvid höjt stugan några decimeter.

Bottenstockarna som ersätter de ruttna, kommer från en gammal loge i Slagnäs. Nytt tak läggs på och takspånen kommer från Malå. Ett ruttnat parti under ett fönster i minsta kammaren har också ersatts med nya stockar.

Väggarna i huset skall behållas i oförändrat skick, men nya golv skall läggas in. Gråstensmurarna, av vilken en är nedriven, skall upp i ursprungligt skick och själva ingedningen kommer att som förr bestå av britsar. Nya fönster i gammal stil sätts in.

I stallet kommer också att som ursprungligen uppföras åtta spiltor för hästar.

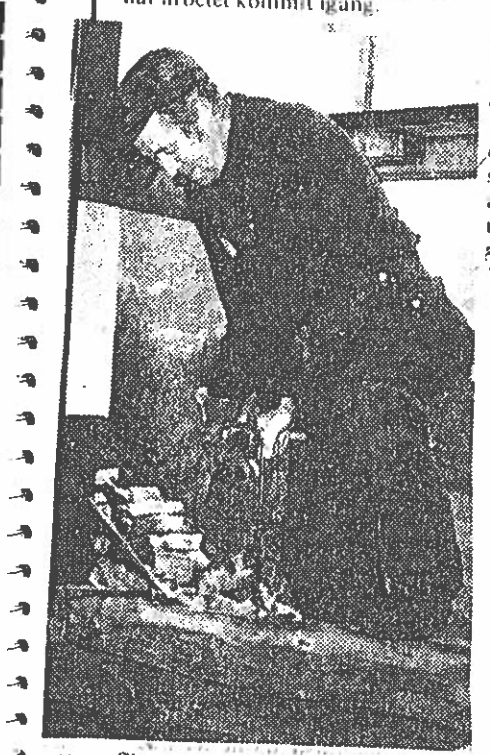
Huset skall pietetsfullt återställas precis som det såg ut tidigare, och utanför kommer man förstas att snygga upp också.

● Spökena flyttar!

Det har alltid berättats att den här vilstugan varit ett spökhus och många historier finns nedtecknade om hur vägfarande som sökt skydd där störts av olika spöken. Det sägs ha hänt många otrevliga saker här i fjället. Med den intensiva trafik som nu dånar förbi den gamla stugan, är det väl risk att spökena flyttar till mer lugna trakter!

Jobbarna som arbetar med stugan uppger sig hittills inte ha haft någon påhälsning av "oknytt".

Göra Laisfeldt

ett av fönsterna. I hörnet syns en av de
na.